

Byla C-717/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. lapkričio 27 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Verwaltungsgerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. lapkričio 17 d.

Kasatorius:

Bundesminister für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz

Pagrindinės bylos dalykas

Baudžiamoji byla tabako didmenininkui, kuris kaltinamas perdavęs cigaretes vienetiniame pakelyje su draudžiama etikete.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Direktyvos 2014/40/ES išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudicinis klausimas

Ar 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL L 127, p. 1), 23 straipsnio 2 dalis, siejama su 2 straipsnio 40 punktu ir 13 straipsnio 1 dalies c punktu, turi būti aiškinama taip, kad draudimas teikti rinkai tabako gaminį, kurio vienetinio pakelio etiketėje yra elementų ar požymių, nurodančių skonį, apima jau momentą, kai šis tabako gaminių didmenininkas perduoda į mažmeninės prekybos vietą, ar tik momentą, kai jis mažmeninės prekybos vietoje parduodamas vartotojui?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB: 1, 2, 13, 15 ir 23 straipsniai

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Tabak- und Nichtraucherinnen- bzw. Nichtrauchererschutzgesetz (Tabako ir nerūkančiųjų apsaugos įstatymas, toliau – TNRSG; *BGBI.* Nr. 431/1995, pagrindinėje byloje taikomos redakcijos: *BGBI. I* Nr. 66/2019): 1 ir 2 straipsniai, 5d straipsnio 1 dalies 3 punktas, 14 straipsnis

Tabakmonopolgesetz 1996 (1996 m. Tabako monopolio įstatymas, toliau – 1996 m. *TabMG*; *BGBI.* Nr. 830/1995, pagrindinėje byloje taikomos redakcijos: *BGBI. I* Nr. 104/2019): 5, 6, 8 ir 36 straipsniai

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 2022 m. gegužės 30 d. *Bezirkshauptmannschaft Grieskirchen* (Gryskircheno apskrities administracinė institucija, toliau – institucija) sprendimu dėl baudos didmenininkas buvo pripažintas kaltu dėl to, kad jo, kaip vadovo, atstovaujama ir tabako gaminių platinimo grandinėje dalyvaujanti bendrovė pateikė rinkai, t. y. patiekė tam tikram tabako kioskui, cigaretes, kurių vienetinio pakelio etiketėje buvo frazės „perfekt abgerundet“ („puikiai subalansuotas [skonis]“) ir „mit slow curing“ („lėtai vytintas [tabakas]“), nurodančios skonį.
- 2 Kaip nurodyta sprendime dėl baudos, tuo didmenininkas pažeidė TNRSG 14 straipsnio 1 dalies 1 punktą, siejamą su 2 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 5d straipsnio 1 dalies 3 punktu, ir už tai jam buvo skirta 1 000 EUR bauda (ir alternatyvioji laisvės atėmimo bausmė).
- 3 Didmenininkas institucijos sprendimą dėl baudos apskundė *Verwaltungsgericht* (administracinis teismas), šis teismas tenkino skundą, panaikino skundžiamą sprendimą dėl baudos ir nutraukė administracinio nusižengimo bylą.
- 4 Sprendimą *Verwaltungsgericht* motyvavo argumentu, kad institucija preziumavo, jog „pateikimas rinkai“ įvyko patiekiant tabako gaminį tabako kioskui. Sąvokos „pateikimas rinkai“ apibrėžtis į TNRSG 1 straipsnio 2 punktą perkelta iš Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 40 punkto. Iš to kyla, kad „pateikimas rinkai“ įvyksta, kai gaminys perduodamas vartotojui mažmeninės prekybos vietoje arba nuotolinės prekybos būdu. Austrijos teisės aktų leidėjas šią apibrėžtį tiesiog perkėlė į nacionalinės teisės aktą. Kitaip nei Vokietijoje, Austrijoje nėra teisės normos, kuria būtų užtikrinama, kad visi tiekimo grandinėje dalyvaujantys rinkos dalyviai būtų atsakingi už pateikimą rinkai. Todėl, remiantis sąvokos apibrėžties

formuluote, preziumuotina, kad „teikimas“ vartotojams reiškia tabako gaminių turėjimą paruošus juos perduoti tiesiogiai vartotojui, taigi paskutinį veiksmą prieš pardavimą vartotojams, pavyzdžiui, tabako kioske. Tad didmenininkas tabako gaminių „rinkai nepateikė“, nes jis juos pateikė mažmeninės prekybos vietos (tabako kiosko) valdytojui, kuris taip pat yra verslininkas, o ne vartotojas.

- 5 Institucija dėl šio sprendimo padavė kasacinį skundą *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas). Vėliau vietoj institucijos į bylą įstojo kompetentingas federalinis ministras. Kasaciniame skunde tvirtinama, kad, vykstant diskusijoms dėl Direktyvos 2014/40/ES, valstybės narės preziumavo, jog visi platinimo grandinėje dalyvaujantys rinkos dalyviai yra atsakingi už direktyvos nuostatų laikymąsi. Kitaip būtų neįmanoma užtikrinti veiksmingos rinkos priežiūros tam, kad būtų pasiektas ir išlaikytas aukštas sveikatos apsaugos lygis.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 6 Direktyvoje 2014/40/ES nėra aiškiai nurodyta, kuriems su prekyba tabako gaminiais susijusiems ekonominės veiklos vykdytojams turi būti taikomas Direktyvos 2014/40/ES 23 straipsnio 2 dalyje nustatytas draudimas. Lemiamą reikšmę atsakant į šį klausimą, atrodo, turi sąvokos „pateikimas rinkai“ išaiškinimas.
- 7 Pagal Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 40 punktą „pateikimas rinkai“ reiškia gaminių, neatsižvelgiant į jų pagaminimo vietą, teikimą Sąjungoje esantiems vartotojams už mokesčių ar nemokamai, įskaitant nuotolinį pardavimą. Sąvokos „gaminių teikimas“, kuri sudaro pagrindinę sąvokos „pateikimas rinkai“ dalį, teisinė apibrėžtis Direktyvoje 2014/40/ES nepateikta. Vartotojas, kuriam teikiami gaminiai, pagal Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 35 punktą yra bet kuris fizinis asmuo, kurio veikla nesusijusi su jo prekybine veikla, verslu, amatu ar profesija. Mažmeninės prekybos vieta pagal Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 41 punktą yra bet kuri vieta, kurioje tabako gaminiai pateikiami rinkai, įskaitant, kai tai daro fizinis asmuo (pagrindinėje byloje – tabako kioskas).
- 8 Remiantis Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 40 punkte pateiktos sąvokos apibrėžties formuluote negalima aiškiai atsakyti, ar tabako gaminy „pateikiamas rinkai“ tik tuo momentu, kai jis teikiamas vartotojui, ar jau tuo momentu, kai jis teikiamas į mažmeninės prekybos vietą. Pavyzdžiui, Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 34 punkte ir 18 straipsnio 1 dalyje kalbama apie tarpvalstybinį nuotolinį tabako gaminių pardavimą [juos fiziškai perduodant] vartotojams (vok. *an Verbraucher*), o Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 40 punkte – apie tabako gaminių teikimą (t. y. skyrimą) vartotojams (vok. *für Verbraucher*). Dėl to, *Verwaltungsgerichtshof* manymu, negalima atmesti aiškinimo, kad sąvoka „pateikimas rinkai“ apima jau tabako gaminio teikimą į mažmeninės prekybos vietą, o ne tik teikimą tiesiogiai vartotojui.
- 9 Teisingumo Teismas dėl Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 40 punkte pateiktos sąvokos apibrėžties nurodė, kad, vadovaujantis įprasta žodžio „teikimas“ reikšme,

tabako gaminy s laikytinas „pateiktu rinkai“, kai vartotojai gali jį įsigyti, o taip yra jau tuomet, kai tabako gaminy s tik yra paruoštas parduoti, bet dar nebuvo įsigytas ir už jį nebuvo sumokėta (2023 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Pro Rauchfrei e. V.*, C-356/22, 20 punktas). Pritaikius šį į vartotoją orientuotą sąvokos „pateikimas rinkai“ aiškinimą pagrindinėje byloje, momentas, kai didmenininkas perduoda tabako gaminį, dar nereikštų „pateikimo rinkai“, nes pagal 1996 m. *TabMG* didmenininkas tabako gaminį gali perduoti iš esmės tik tabako kiosko valdytojui. Vartotojai vėlgi tabako gaminių negali įsigyti iš didmenininko.

- 10 Sprendimas byloje C-356/22 susijęs su Direktyvos 2014/40/ES 8 straipsnio 3 dalyje nustatyto vadinamojo draudimo uždengti įspėjimus apie galimą žalą sveikatai, o ne su Direktyvos 2014/40/ES 13 straipsnio (dėl tabako gaminio pateikimo) 1 dalies c punkto išaiškinimu. Tame sprendime kalbama apie sąvokos „pateikimas rinkai“ taikymą tam tikrai tabako gaminių pardavimo vartotojams mažmeninės prekybos vietoje formai. Dėl šių skirtumų *Verwaltungsgerichtshof* neaišku, ar sprendimo byloje C-356/22 20 punkte Teisingumo Teismo pateikti argumentai turi būti suprantami taip, kad tabako gaminių „pateikimas rinkai“ visuomet, taigi nepriklausomai nuo šios sąvokos ir tam tikros Direktyvos 2014/40/ES nuostatos turinio sąsajos, suponuoja, kad tabako gaminy s teikiamas tiesiogiai vartotojui (pavyzdžiui, parduodant) ir kad „pateikimas rinkai“ negali įvykti jau ankstesniame tiekimo grandinės etape. Generalinis advokatas E. Tanchev išvados byloje C-370/20, *Pro Rauchfrei e. V.*, 38 punkte (sprendimas šioje byloje buvo priimtas anksčiau nei byloje C-356/22) pateikė argumentą, jog tam, kad gaminy s būtų laikomas „pateiktu rinkai“, pakanka, kad jis būtų pateikiamas Sąjungoje esantiems vartotojams, ir skliausteliuose papildė: „(taip neįtraukiant didmeninės prekybos)“. Vis dėlto Teisingumo Teismas šio argumento į sprendimą byloje C-356/22 neįtraukė.
- 11 *Verwaltungsgerichtshof* nuomone, taip pat yra svarių priežasčių manyti, kad tabako gaminy s tiek, kiek tai susiję su nuostatų dėl vienetinio pakelio pateikimo laikymusi, nėra „pateikiamas rinkai“ tik tuomet, kai jis teikiamas tiesiogiai vartotojui.
- 12 Direktyvos 2014/40/ES 2 straipsnio 40 punkte bendrai apibrėžta sąvoka „pateikimas rinkai“ vartojama įvairiose direktyvos nuostatose skirtingoms turinio sąsajoms išreikšti. Pagal kai kurias iš šių nuostatų tam tikrus tabako gaminius draudžiama „pateikti rinkai“ dėl jų sudedamųjų dalių, kaip antai pagal 7 straipsnio 1, 6, 7 ir 9 dalis arba 17 straipsnį, arba „pateikimas rinkai“ susiejamas su atitiktimi šios direktyvos reikalavimams, kaip antai pagal 8 straipsnio 1 dalį, 15 straipsnio 1 dalį, 20 straipsnio 1 dalį ir 3 dalies a punktą. Pagal kitas nuostatas gamintojai ir importuotojai įpareigojami prieš „pateikimą rinkai“ ar po to nacionalinėms institucijoms pateikti informaciją apie tabako gaminius, kaip antai pagal 5 straipsnio 1 dalį, 6 straipsnio 4 dalį, 19 straipsnio 1 dalį, 20 straipsnio 2 dalį ir 22 straipsnio 1 dalį. Dar kitos nuostatos, kaip antai 2 straipsnio 41 punktas ir 18 straipsnio 2 dalis, susijusios su mažmeninės prekybos vietomis, kuriose tabako gaminiai „pateikiami rinkai“ juos teikiant tiesiogiai vartotojams.

- 13 Toks sisteminis požiūris į Direktyvą 2014/40/ES rodo, kad jos 2 straipsnio 40 punkte bendrai apibrėžta sąvoka „pateikimas rinkai“ gali apimti įvairius su prekyba tabako gaminiais susijusius ekonominės veiklos vykdytojus, nelygu šios sąvokos ir direktyvos tam tikros nuostatos turinio sąsaja ir konkrečios aplinkybės. Taigi Direktyvos 2014/40/ES 23 straipsnio 2 dalyje nustatytas įpareigojimas valstybėms narėms užtikrinti, kad tabako gaminiai, neatitinkantys šios direktyvos, nebūtų „pateikiami rinkai“, galėtų būti – nelygu turinio sąsaja ir faktinės aplinkybės – vienu atveju taikomas jau gamintojams, importuotojams ar didmenininkams, kitu atveju – tik mažmeninės prekybos vietų valdytojams.
- 14 Pavyzdžiui, pagrindinėje byloje, kuri yra bylos C-356/22 dalykas, tik mažmeninės prekybos vietos valdytojas derindamas savo prekių išdavimo automatą galėjo daryti įtaką tam, kad nebūtų uždengiami ant cigarečių vienetinių pakelių pateikti įspėjimai ir būtų laikomasi Direktyvos 2014/40/ES 8 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje pateikto nurodymo. Šioje pagrindinėje byloje, priešingai, pirmiausia cigarečių (vienetinių pakelių) gamintojas gali formuoti jų išvaizdą, atsižvelgdamas į Direktyvos 2014/40/ES 13 straipsnio nuostatas. Importuotojas arba didmenininkas taip pat gali nuspręsti, ar vienetinį pakelį, kurio pateikimas neatitinka šios direktyvos reikalavimų, toliau perduoti tabako gaminių tiekimo grandinėje. Tą patį galima pasakyti apie tabako kiosko valdytojo sprendimą perduoti tokį produktą vartotojui savo mažmeninės prekybos vietoje arba jo neparduoti.
- 15 Tokiu sąvokos „pateikimas rinkai“ aiškinimu, kuris, nelygu šios sąvokos ir tam tikros Direktyvos 2014/40/ES nuostatos sąsaja, apima visus arba tik kai kuriuos su prekyba tabako gaminiais susijusius ekonominės veiklos vykdytojus, atrodo, rėmėsi ir Vokietijos teisės aktų leidėjas į nacionalinę teisę perkeldamas Direktyvą 2014/40/ES. Pagal nacionalinę teisę sąvokos „pateikimas rinkai“ apibrėžtis turėtų apimti ne tik tabako gaminio perdavimą tiesiogiai vartotojui, bet ir bet kurį perdavimą bet kuriame tabako gaminių tiekimo grandinės etape – nuo gamintojo iki mažmeninės prekybos vietos.